

Lapin ortodoksinen seurakunnan lausunto koskien seurakuntien yhdistämistä

Viite: Kirkollishallituksen lausuntopyyntö Dnro: 178/00/2018 14.12.2018

Asiat joista kirkollishallitus on erityisesti pyytänyt lausumaan

1. Esitetty malli on toimiva.

2. uuden seurakunnan muodostamisen edellytyksenä on, että nykyisestä Lapin seurakunnasta muodostetaan kappeliseurakunta. Uutta seurakuntaa muodostettaessa yhdistyvien seurakuntien kaikki omaisuus siirtyy luonnollisesti uudelle seurakunnalle. Mikäli mahdolliset lahjoituksena saadut varat on osoitettu tiettyyn käyttötarkoitukseen, on ne myös käytettävä siihen. Yleisesti seurakunnalle osoitetut lahjoitukset ovat uuden seurakunnan yhteistä omaisuutta.

3. Esitämme, että uuden muodostettavan seurakunnan nimeksi tulee Pohjois-Suomen ortodoksinen seurakunta. Pohjois-Suomen seurakunta kuvaisi nimenä parhaiten seurakunnan aluetta. Oulun seurakunta olisi suuren seurakunnan nimeksi harhaanjohtava ja liian Oulu-keskeinen. Oulun seurakunta ei nimenä kuvaa sitä, että seurakunnan alue on koko Suomen pohjoinen puolikas. Oulun seurakunta nimenä tuo mielikuvan siitä, että seurakunta palvelee vain Oulun seutua, jättäen suurimman osan seurakunnan alueesta ulkopuolelle.

Esitämme, että nykyisestä Lapin seurakunnasta muodostettavasta kappeliseurakunnasta voitaisiin jatkossakin käyttää nimeä Lapin ortodoksinen seurakunta vaikka se hallinnollisesti olisikin kappeliseurakunta. Mikäli tämä ei ole mahdollista, esitämme, että kappeliseurakunta nimitys muutetaan paikallisseurakunnaksi. Esimerkiksi Lapin ortodoksinen paikallisseurakunta.

4. Muutosta johtavat hiippakuntien piispat ja seurakuntien kirkkoherrat. Muutosprosessiin on tarpeen sitouttaa myös luottamushenkilöiden edustajat. Esitetty liian kiireinen aikataulu asettaa erityisen haasteen muutosjohtamiselle. Mikäli seurakunnat yhdistetään suunnitellusti jo vuoden 2020 alusta alkaen, tarvitsevat seurakunnat mahdollisesti taloudellista tukea lisähenkilöstöresurssien palkkaamiseen, jotta seurakuntien normaali toiminta ei kärsi merkittävästi muutoksesta aiheutuvasta lisätyöstä.

14.2.2019

Aikataulusta

Pidämme seurakuntien yhdistämisen aikataulua ehdottomasti liian tiukkana. Vaikka päätökset uusien seurakuntien muodostamisesta ehdittäisiin tekemään vuoden 2019 aikana, olisi tarkoituksenmukaista, että muutos astuisi voimaan vasta aikaisintaan vuoden 2021 alussa. Tällä tavalla seurakunnissa ehdittäisiin paremmin valmistautumaan ja valmistelemaan uuteen organisaatioon siirtymistä.

Saamen kielilain velvoitteet

Saamen kielilaki 1086/2003 velvoittaa viranomaisia palvelemaan saamenkielellä. Kielilain 1, 4, 5, 8, 20 ja 24 §:n säädöksiä sovelletaan vastaavasti Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Enontekiön, Inarin, Utsjoen ja Sodankylän seurakuntiin sekä Suomen ortodoksinen kirkkokunnan Lapin seurakuntaan. Saamen kielilaki esimerkiksi velvoittaa Lapin ortodoksista seurakuntaa (saamelaisten kotiseutualueella toimivaa seurakuntaa) toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtimaan siitä, että kielilain turvaamat kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Seurakunnan tulee osoittaa yleisölle palvelevansa myös saameksi.

Seurakuntien yhdistämisestä päätettäessä tulee ottaa huomioon Saamen kielilain velvoitteet mahdollisesti muodostettavalle uudelle seurakunnalle. Mikäli uusi seurakunta muodostetaan, koskevat Saamen kielilain velvoitteet suurta pohjoisen Suomen seurakuntaa, johon kuuluvat Lapin lisäksi Kainuu ja suurin osa Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta.

Taloudesta

Aiemman kirkolliskokouksen päätöksen mukaan seurakuntien tulee olla taloudellisesti omavaraisia. Taloudellisesti nykyinen Lapin seurakunta ei mitä todennäköisimmin ole pidemmällä aikavälillä omavarainen. Toisaalta seurakunta, ei ollut omavarainen edes perustettaessa. Seurakunnille toimitettujen talousennusteiden valossa on ilmeistä, että myöskään uusi nykyisistä Oulun, Kajaanin ja Lapin seurakunnista muodostettava seurakunta ei olisi taloudellisesti omavarainen. Ennustemallin oletuksena on ollut, että toiminta-avustukset poistuvat jatkossa. Viimeisimmän kirkolliskokouksen päätöksen mukaan voidaan kuitenkin pitää perusteltuna oletuksena, että Lapin seurakunnalle on jatkossakin tulossa avustuksena vuosittain n. 150.000 euroa saamelaistyötä tekevän työparin kuluihin.

Vaikka seurakuntia ollaan yhdistämässä nykyistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi, ei muutos poista Suomessa vallitsevaa alueellista talouden eriarvoisuutta. Myös jatkossa on välttämätöntä tasata vallitsevaa eriarvoisuutta kirkon keskusrahaston kautta. Huomioitavaa on myös uudessa seurakunnassa pitkien välimatkojen tuomat kustannukset.

14.2.2019

Lainsäädäntöön tarvittavia muutoksia

Ennen uuden seurakunnan muodostamista on kirkkojärjestykseen tehtävä ainakin seuraavat muutokset:

-seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärän rajoja on muutettava siten, että perustettavassa jäsenmäärältään alle 5000, mutta alueeltaan suuren seurakunnan valtuustossa voidaan turvata riittävän suuri alueellinen edustus. Mikäli nykyisten Oulun, Kajaanin ja Lapin seurakuntien muodostaman seurakunnan valtuustossa olisi nykyisen kirkkojärjestyksen mukaisesti vain 15 valtuutettua, ei alueellinen edustus toteutuisi riittävän hyvin. Muodostettavan seurakunnan alueelta on valittava vähintään 18 valtuutettua, jotta alueellinen edustus olisi riittävä.

-kappelineuvostolla on oltava oikeus tehdä aloitteita ja esityksiä seurakunnanneuvostolle ja seurakunnanvaltuustolle.

-kappeliseurakunnan esimiehellä (papilla) on oltava puheoikeus seurakunnanneuvostossa ja seurakunnanvaltuustossa.

Kolttalain ja Lain saamelaiskäräjistä asettamien velvoitteiden huomioiminen

Näkemyksemme mukaan Kolttalain ja Lain saamelaiskäräjistä asettamat neuvottelu- ja kuulemisvelvoitteet koskevat Suomen ortodoksista kirkkoa viranomaisena tai siihen rinnastettavana tahona. Katsomme, että kirkollishallituksen on käytävä Saamelaiskäräjien kanssa saamelaiskäräjälain mukaiset neuvottelut ja kuultava kolttien kyläkokousta ennen kuin se päättää seurakuntien yhdistämisestä.

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaan saamelaiskäräjät neuvottelevat viranomaisten kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualueella mm. saamelaisten kieleen, kulttuuriin tai heidän asemaansa alkuperäiskansana vaikuttavaa asiaa. Neuvottelovelvoite koskee viranomaista ja siihen rinnastettavaa tahoa. Neuvottelut tulee järjestää oikea-aikaisesti niin, että niillä on mahdollista aidosti vaikuttaa suunniteltuun toimenpiteeseen.

Esimerkiksi saamelaisalueella toimivien evankelisluterilaisten seurakuntien hallinnollista rakennetta muutettaessa on käyty Saamelaiskäräjälain mukaiset neuvottelut.

Ortodoksinen kirkko on olennainen osa kolttasaamelaista kulttuuria. Kolttalain tarkoituksena on edistää kolttakulttuuria. Laki edellyttää kolttien kyläkokouksen kuulemista heidän kulttuurinsa kannalta merkittävissä asioissa.

14.2.2019

Mikäli saamelaiskäräjälain mukaisten neuvotteluiden tarve on epäselvä, hyvä käytäntö on kysyä saamelaiskäräjien näkemystä neuvotteluiden tarpeellisuudesta.